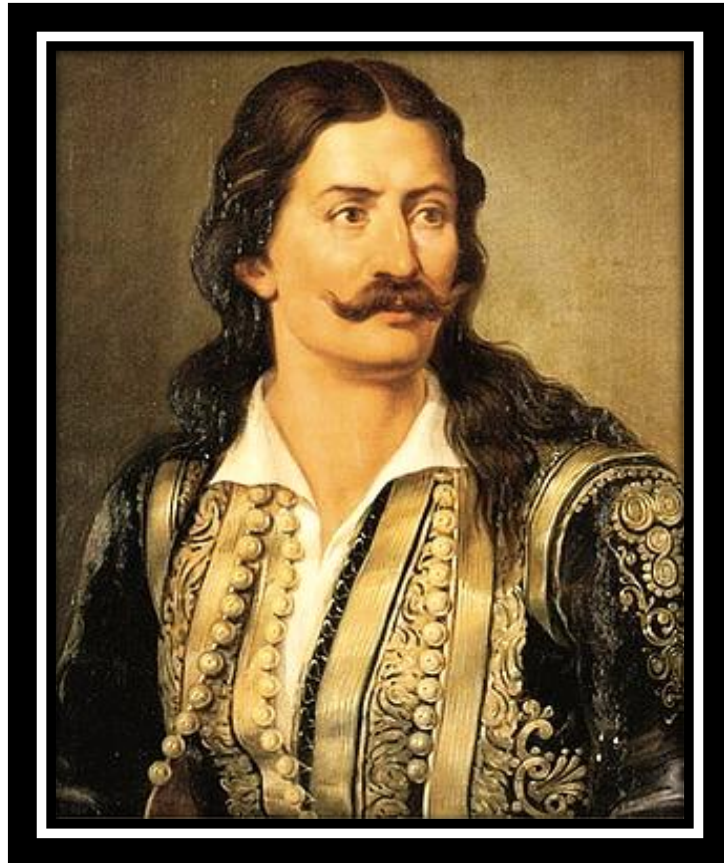

Ο ΘΡΥΛΟΣ ΤΗΣ ΡΟΥΜΕΛΗΣ

Αθανάσιος Διάκος

1788-1821

Κατηχητικό Ι.Ν.Μεταμορφώσεως

του Σωτήρος Κιλκίς

25^η Μαρτίου 2020

ΑΦΗΓΗΤΗΣ

Ο οπλαρχηγός Αθανάσιος Διάκος είναι ο θρύλος της Ρούμελης. Ένας ήρωας της Επανάστασης με υψηλό πατριωτικό φρόνημα. Έδειξε στους Έλληνες πώς να πολεμούν με ανδρεία και το βασικότερο, πώς να πεθαίνουν για την πατρίδα και τα ιδανικά τους. Ένα μεγάλο παράδειγμα αυτοθυσίας που έδωσε πνοή στην ελληνική επανάσταση και ιδιαίτερο νόημα στο σύνθημα: Ελευθερία ή Θάνατος.

Η ομορφιά του, ήταν ένας θρύλος. Το θάρρος και η παλικάριά του άλλος θρύλος. Και τέλος η ευσέβεια, η αρετή και η σεμνότητά του ένας τρίτος θρύλος που τον καθιστούν κορυφαία μορφή στο Πάνθεον των ηρώων του '21. Τα στοιχεία στον φάκελο των αρχείων του κράτους παρουσιάζουν πλήθος αντιθέσεων, οι δε θρύλοι είναι τόσο ωραίοι σε κάποια σημεία, που να μην θέλει κανείς να τους απομακρύνει και να τους αντικαταστήσει με την ιστορική πραγματικότητα.

Γεννήθηκε περί το 1788. Άρα όταν μαρτύρησε στη Λαμία το 1821 ήταν 33 ετών. Ήταν 16 ή 17 ετών ο Αθανάσιος, όταν ο πατέρας του, τον πήγε στο μοναστήρι του Ιωάννου του Προδρόμου για να μαθητεύσει, σε ένα γραμματισμένο μοναχό, στην οκτάηχο και στο ψαλτήρι. Εκείνη την εποχή τα παιδιά μάθαιναν γράμματα στα ιερά βιβλία. Μια μέρα έτυχε να περιοδεύσει σε εκείνα τα μέρη ο Δεσπότης Λιδορική και άκουσε τον Αθανάσιο να λέει τον Απόστολο στη λειτουργία, όπως έκανε τακτικά. Ο Δεσπότης μαγεύτηκε από το ήθος, την ομορφιά και την γλυκύτατη φωνή του και του πρότεινε να τον χειροτονήσει διάκο. Ο νέος δέχτηκε με μεγάλη χαρά. Έμεινε στο μοναστήρι και αφιερώθηκε στη διακονία.

Οι θρύλοι που πλάστηκαν λίγα χρόνια μετά τον ηρωικό του θάνατο, επηρέασαν την βιογραφία του και όλοι σχεδόν όσοι έγραψαν για εκείνον, αναφέρουν σαν αιτία της αλλαγής της ζωής του, από Διάκο σε κλέφτη και αρματολό, τις ασελγείς επιθυμίες κάποιου Τούρκου αγά.

ΣΚΗΝΗ 1^η

«Απόφαση να πάρει τα βουνά»

ΠΡΟΣΩΠΑ: ΔΙΑΚΟΣ - ΗΣΑΪΑΣ - ΣΤΡΑΤΗΣ - ΠΑΝΟΣ

ΑΦΗΓΗΤΗΣ

Βρισκόμαστε στον αυλόγυρο της Ιεράς Μονής Προδρόμου στον Παρνασσό. Ο Ησαΐας κάθεται στο πεζούλι διαβάζοντας απορροφημένος τη Σύνοψη. Εκεί τον βρίσκει ο Διάκος και του ανακοινώνει τη μεγάλη απόφαση ν' αφήσει το μοναστήρι για να βοηθήσει τον Αγώνα.

ΗΣΑΪΑΣ: Προσεύχομαι για σένα Θανάση.

ΔΙΑΚΟΣ: Και γω. Για μένα, για σένα και για ούλους. Μόνο... *(συλλογισμένος σταματά)*

ΗΣΑΪΑΣ: Λέγε. Γιατί σταμάτησες;

ΔΙΑΚΟΣ: Οι προσευχές μου ολημερίς κι ολονυχτίς, με... *(δυσκολεύεται να συνεχίσει)*

- ΗΣΑΪΑΣ:** Λέγε ντε, τι... σε;
- ΔΙΑΚΟΣ:** Με, μπερδεύουνε...
- ΗΣΑΪΑΣ:** *(Ξαφνιάζεται, φιλά τον ξύλινο σταυρό στο λαιμό του και σταυρώνει τον Διάκο, βλέποντας ψηλά).* Κύριε, ίκετεύω Σε, ό δούλος σου Ήσαΐας, διά τοῦ Παναγίου καί ἀγαθοποιού Σου Πνεύματος, δός τῶ Σῶ δούλω Ἀθανασίωφω...*(στέκεται)* τοῦ ποιῆσαι...τοῦ ποιῆσαι...
- ΔΙΑΚΟΣ:** Λέγε ντε, Τι να μου δώσει.., ποιήσαι;
- ΗΣΑΪΑΣ:** *(Βλέποντας ψηλά συνεχίζει)* Τα Σοι ευάρεστα!
- ΔΙΑΚΟΣ:** *(Ενθουσιασμένος τον φιλά)* Μπράβο, Ησαΐα! Καλό σημάδι! Ὅμοια προσευχή κάνουμε!
- ΗΣΑΪΑΣ:** Το ξέρω αδελφέ μου.
- ΔΙΑΚΟΣ:** *(Ξαφνιασμένος)* Πού το ξέρεις;
- ΗΣΑΪΑΣ:** Λείπει απ' τη βιβλιοθήκη η φυλλάδα του Ρήγα.
- ΔΙΑΚΟΣ:** *(Ασυναίσθητα, φέρνει το χέρι στη μασχάλη, που ἔχει κρύψει τη φυλλάδα)* Και, τι...
- ΗΣΑΪΑΣ:** Τίποτα Αθανάση. Πορεύου εν Κυρίω και ... κοντά σου οὔλοι.
- ΔΙΑΚΟΣ:** Τι κοντά μου Ησαΐα; Μένα με γυρεύει ο Φερχάτης να με κόψει. *(Σταυροκοπιέται, αγριεύει, σταυροκοπιούνται και οι δυο. Με κάποια λύπη)* Και σένανε... σε παίρνει ο Αλή πασάς στα Γιάννινα να σε σπουδάξει. Χωρίζουνε οι δρόμοι μας, Ησαΐα.
- ΗΣΑΪΑΣ:** Δε λέμε κι οι δύο *(δείχνει τον ουρανό)* «τα Σοι ευάρεστα»; Αυτά θα γενούνε... *(Ακούει τρέξιμο, σταματά)*

(Ο Πάνος και ο Στρατής, δυο παιδιά 15 και 14 χρονών μπαίνουνε τρεχάτοι και τρομαγμένοι. Ο Πάνος αγκαλιάζει τον Διάκο. Αυτός τον ασπάζεται στο μέτωπο. Ο Στρατής μένει παράμερα, βλέποντας ανήσυχα πίσω και γύρω του)

- ΗΣΑΪΑΣ:** Καλώς εκοπιάσατε.
- ΔΙΑΚΟΣ:** Ο Πάνος, το ξαδέρφι μου Ησαΐα, κι από δω...*(δείχνει τον Στρατή. Σαστίζει γιατί τον βλέπει άγνωστο)*
- ΠΑΝΟΣ:** *(Δίνοντας το χέρι του στον Ησαΐα)* Προσκυνώ! *(Δείχνοντας τον Στρατή)* Ο Στρατής, φίλος μου, θα μείνει μαζί μας.
- ΣΤΡΑΤΗΣ:** Προσκυνώ. Ευλογείτε. *(φιλά το χέρι του Ησαΐα)*
- ΔΙΑΚΟΣ:** *(Ηρεμος)* Γιατί αλαφιασμένοι; Τι τρέχει;
- ΠΑΝΟΣ:** Ο Στρατής ξεψύχησε να ἴρθει να μ'εύρει... Ο Φερχάτης με τζοχανταραίους έρχεται να σε πάρει με το ζόρι.*(τον πιάνουνε τα κλάματα)*

(Ο Διάκος αγριεύει. Ο Ησαΐας κοιτάζει ερωτηματικά τον Στρατή)

- ΣΤΡΑΤΗΣ:** Θέλει ώρα να φτάσει ίσα με δω. Προλαβαίνεις, να κρυφτείς.

- ΔΙΑΚΟΣ:** *(Περήφανα)* Εγώ να κρυφτώ; *(Ηρεμα)* Ο Θεός να σ' ευλογεί που 'ρθες.
- ΗΣΑΪΑΣ:** Κάτσετε. Είστε κουρασμένοι.
- ΠΑΝΟΣ:** Κουρασμένοι; Πεθαμένοι. Και πιο πολύ ο Στρατής.
- ΔΙΑΚΟΣ:** *(μετά από λίγη σκέψη)* Και τώρα, ακούστε με. Φεύγω.
- ΗΣΑΪΑΣ:** Αθανάση, σε συμπονώ και... σε ζηλεύω.
- ΣΤΡΑΤΗΣ:** *(Αποφασιστικά)* Θα να'ρθω κοντά σ'. Προτιμώ κοντά σ'. Όπου είμαι πιο χρειαζούμενος.
- ΔΙΑΚΟΣ:** *(Στον Στρατή)* Μείνε δω και κρύψου. *(Στον Ησαΐα)* Σ' αφήνω. *(Αγκαλιάζονται, φιλιούνται σταυρωτά στο πρόσωπο και στο χέρι. Φιλιά τον Στρατή)* Στρατή, είσαι αδέρφι μας, είσαι δικός μας. *(Φεύγει με τον Πάνο)*

(Ο Ησαΐας έχει μαζευτεί με περίσκεψη σε μια άκρη. Ο Στρατής βλέπει τους δυο που ξεμακραίνουνε)

- ΣΤΡΑΤΗΣ:** Γεια σας σταυραδέλφια μου. *(Στον Ησαΐα)* Μου μοιάζει αητός. Αλί σε κειόν, που θα του πάει ανάντια. *(Ο Ησαΐας συνεχίζει να συλλογιέται)* Κι ελόγου σου έχεις αλισβερίσι με τον Αλή-Πασά; Σ' έχει πιστό του;
- ΗΣΑΪΑΣ:** *(Συνέρχεται)* Όχι παιδί μου. Να, ο σ'χωρεμένος ο πατέρας μου. Ο παπά-Στάθης από την Ντεσφίνα... τότε γλίτωσε από του χάρου τα δόντια, ξεθάβοντας τον από τα χιόνια, όντας ήτανε τσαούσης ακόμα. Και τώρα για να ξεπλερώσει, με ζητά να με σπουδάξει.
- ΣΤΡΑΤΗΣ:** Να σε τουρκέψει θέλει. Να σε κάμει ίδιο με δαύτονε.
- ΗΣΑΪΑΣ:** Όχι, Στρατή. Μ' έχει κάμει δικό του ο Θεός, ο Ρήγας και η Πατρίδα. Δεν κιντυνεύω παιδί μου.
- ΣΤΡΑΤΗΣ:** Άμποτε. *(Επίσημα)* Τότε 'τοιμάσου να πολεμήσεις και να πεθάνεις για δαύτα.
- ΗΣΑΪΑΣ:** Είμαι έτοιμος από καιρό, παιδί μου..

(Ακούγονται απανωτές ντουφεκιές κι από μακριά η φωνή του Διάκου)

- ΔΙΑΚΟΣ:** Ορέ Φερχάτηρη, είμ' ο Διάκος ο Αθανάσης από την Μουσούνιτσα. Άμα θες ωρέ, βγες στην κορφή να μ' ανταμώσεις.
- ΦΕΡΧΑΤΗΣ:** *(ακούγεται η φωνή του)* Ωρέ Αθανάση. Έλα κοντά ωρέ. Το καλό σου θέλω *(οι ντουφεκιές συνεχίζονται. Μιλιά στους τζοχανταραίους του)* Μη ρίχνετε στα ίσια ωρέ.
- ΜΙΑΦΩΝΗ:** Εκείνος βαρεί στο ψαχνό, σκότωσε το άλογο εφέντη. Λάβωσε τον Γαλάτη σου.
- ΔΙΑΚΟΣ:** Δεν έχω άλλα βόλια ωρέεε. Αύριο θα ματασμίξουμεεε.

(Ο Ησαΐας κι ο Στρατής ανεβασμένοι στο πεζούλι θωρούνε το Διάκο στο βουνό)

ΣΤΡΑΤΗΣ: Γεια σου λεβέντη Διάκοοοο. Καλή αρχήηηη. Καλό βόλι σταυραητέεε. *(Στον Ησαΐα)*
Τον είδες; Ευλόγησε τον ντε.

ΗΣΑΪΑΣ: Μόνο τούτο κάμω παιδάκι μ', να ευλογώ. Σύρε τώρα, κρύψου συ στον αχερώνα.
Χώσου στα άχερα. Γω πάγω μέσα στο Γούμενο.

ΑΥΛΑΙΑ

ΣΚΗΝΗ 2^η

«Το πανηγύρι της Παναγίας»

ΠΡΟΣΩΠΑ: ΔΙΑΚΟΣ - ΗΣΑΪΑΣ - ΣΤΡΑΤΗΣ - ΚΑΦΕΤΖΟΣ– ΠΑΝΟΣ

ΑΦΗΓΗΤΗΣ

Ο Διάκος κρύβεται στα περίχωρα γιατί τον αναζητούσαν τα τουρκικά αποσπάσματα για να τον συλλάβουν. Και τον Δεκαπενταύγουστο έρχεται στο μοναστήρι, για το πανηγύρι της Παναγίας. Οι Τούρκοι όμως παραμονεύουν.

ΠΑΝΟΣ Βοήθειά μας, η Παναγία. Χρόνια πολλά.

ΚΑΦΕΤΖΟΣ Χρόνια πολλά, Παναγή, να ζήσεις.

(μπαίνει ο Διάκος)

ΔΙΑΚΟΣ Χρόνια πολλά, να ζήσουμε ούλοι αφεντάδες.

ΠΑΝΟΣ Χρόνια πολλά, κι ελόγου σου Αθανάση.

ΔΙΑΚΟΣ Χρόνια πολλά να χαίρεσαι κι εσύ τη γιορτή σου Παναγή.

ΗΣΑΪΑΣ: Το Πάσχα του καλοκαιριού σήμερα. Καλή ανάσταση!

ΟΛΟΙ *(με νόημα)* Καλή ανάσταση!

ΔΙΑΚΟΣ Άμποτε και στο γένος να αναστηθεί!

ΟΛΟΙ Αμήν.

ΗΣΑΪΑΣ: Χαρείτε και φάτε με την ψυχή σας.

ΠΑΝΟΣ Με την ευχή σου.

ΗΣΑΪΑΣ: Με την ευχή του Θεού και της Παναγίας που γιορτάζει σήμερα.

(Τρώνε ενώ ο Ησαΐας και ο Διάκος με το Στρατή κάθονται παράμερα)

ΔΙΑΚΟΣ Στρατή, δε θα φας, ωρέ, μέρα που 'ναι;

ΣΤΡΑΤΗΣ: Πού να βρω κέφι και όρεξη. Θαρρώ πως στέρευε το ποτήρι με τα βάσανα για μένα. Το 'πια όλο Αθανάση.

ΔΙΑΚΟΣ Πού'θε είσαι, κι ελόγου σου;

ΣΤΡΑΤΗΣ: *(Κουνώντας θλιμμένος το κεφάλι)* Από το Σούλι.

ΔΙΑΚΟΣ *(Ξαφνιάζεται και τον κοιτάζει με θαυμασμό).* Απ' το Σούλι;

ΣΤΡΑΤΗΣ: *(Σα να θυμάται όνειρο, συνεχίζει).* Η γιαγιά μου η Αγγέλα η κουτσή, ήτανε η στερνή νεωκόρισα στην Αγιά-Παρασκευή, στο Κούγκι. Η μοναδική που γλύτωσε απ' το κάψιμο του Σαμουήλ, για να κουβαλήσει το μαντάτο στο Ζάλογγο. Και η μοναδική που γλίτωσε πάλι από το χαλασμό του Ζαλόγγου, κι έφερε στον κόσμο το μαντάτο, για το λεβέντικο χορό. *(Κλείνει κουρασμένος τα μάτια)*

ΔΙΑΚΟΣ *(Γεμάτος θαυμασμό)* Πονάω στην κούραση και στον πόνο σου. Αλλά συνέχισε..

ΣΤΡΑΤΗΣ: Τι να πω; Η μάνα μου 'βρέθη στην Πάργα. Παντρεύει ένα Παρασουλιώτη έμπορο στα Γιάννινα. Στεριώσανε σπιτικό στου Βλαχάβα στη Χασιά. Κει γεννήθηκα. Τονπατέρα μου τον έκοψε ο Αλής, *(ο Διάκος τρομάζει, ξαφνιάζεται)* γιατί είχε πάρει δώσε με τους ανθρώπους του Ρήγα και τους ξενιτεμένους μας, του πήρε το μαγαζί... και...

ΔΙΑΚΟΣ Και μείνατε πεντάφτωχοι.

ΣΤΡΑΤΗΣ: Δε μείναμε. Σε μια βδομάδα, δυο χαϊνηδες μπήκανε στο σπίτι μας και σκότωσαν τη μάνα μου, τον γέρο παππούλη μου και δυο αδελφές μου τρανότερες. Πάνω στο κακό, μπήκε στο σπίτι ο παπα-Θύμιος ο Βλαχάβας, έκοψε τους ληστές και με πήρε σπίτι του, μωρό.

ΔΙΑΚΟΣ *(Στο άκουσμα παπα-Θύμιος, ξαφνιάζεται περισσότερο)* Ο παπα-Θύμιος; Ο ξακουστός επαναστάτης; Κείνος που μαρτύρησε; Κι έμεινες κι από κει πεντάρφανο. Και τώρα;

(σηκώνονται όλοι για χορό)

ΣΤΡΑΤΗΣ: Κι από κει πεντάρφανο. Κοντά σ' ούλους τους καλούς Γραικούς.

ΠΑΝΟΣ *(πλησιάζει το Διάκο)* Σήκω ωρέ Θανάση να χορέψεις μαζί μας.

(Ο Διάκος σηκώνεται και παίρνει το χορό. Ο Στρατής σηκώνεται και πάει προς την άκρη. Μετά από λίγο ακούγονται απανωτές ντουφεκιές, φασαρία, βήματα, βλέπει τους τούρκους και με αγωνία φωνάζει)

ΣΤΡΑΤΗΣ: Έρχονται οι Τούρκοι. Κρύψου, Αθανάση.

ΚΑΦΕΤΖΟΣ Έρχονται οι Τούρκοι; Μα κι εμένα με κυνηγάνε. Πρέπει να κρυφτώ. Πού να πάω;

ΣΤΡΑΤΗΣ: *(με αγωνία)* Τρέξτε, έρχονται. Τρέξτε... *(με απογοήτευση)* Ήρθαν...

(Μπαίνουν οι τούρκοι, ο Διάκος τρέχει να ξεφύγει και πέφτει πάνω τους. Πίσω του ο Καφέτζος δεν προλαβαίνει να κρυφτεί κι έτσι τους συλλαμβάνουν και τους δένουν τα χέρια)

ΑΥΛΑΙΑ

ΣΚΗΝΗ 3^η

«Η ζωή στο κλέφτικο λημέρι»

Μέρος Α' : πρώτες στιγμές στο λημέρι

ΠΡΟΣΩΠΑ: ΔΙΑΚΟΣ – ΤΣΑΜ-ΚΑΛΟΓΕΡΟΣ - ΘΥΜΙΟΣ – ΚΑΦΕΤΖΟΣ

ΑΦΗΓΗΤΗΣ

Κι έτσι ο Διάκος συνελήφθη μαζί με τον Καφέτζο. Οι Τούρκοι τους πήγαν δεμένους στο διοικητή του Λιδωρικού κι αυτός τους έριξε σε μια μικρή φυλακή. Ο Διάκος παρατήρησε πως τα σανιδένια κάγκελα της φυλακής ήταν σάπια. Έτσι τη νύχτα, έσπασε δύο σανίδες και πήδηξε έξω. Ο Καφέτζος όμως, δεν μπορούσε να γλιστρήσει από το μικρό άνοιγμα που είχε κάνει ο Διάκος. Χρειάστηκε να τον τραβήξει και να σπάσει τα δεσμά του, δείχνοντας για πρώτη φορά ένα τρελό θάρρος που φανέρωσε στην κατοπινή ζωή του.

Και οι δύο μαζί ανέβηκαν στα βουνά και έφτασαν στο λημέρι του ξακουστού κλέφτη της Δωρίδας, Τσαμ Καλόγερου, ο οποίος είχε ένα σώμα εβδομήντα ανδρών, που ανάμεσά τους ήταν δύο πρωτοπαλικάρα, ο Γούλας και ο Σκαλτσοδήμος.

(ανοίγει η αυλαία)

- ΘΥΜΙΟΣ:** Καπετάνιο, κάποιοι δρασκελούν κατά δώθε.
- ΤΣΑΜΚΑΛΟΓΕΡΟΣ:** Δικοί μας είναι ή οχτροί;
- ΘΥΜΙΟΣ:** Δεν βλέπω καθαρά ακόμ'.
- ΤΣΑΜΚΑΛΟΓΕΡΟΣ:** Πιάστε τα όπλα, παλικάρια. Και κρυφτείτε. Και συ Θύμιο τήρα καλά, να δεις ποιος έρχεται.
- ΘΥΜΙΟΣ:** Πάγω στο κάτω καραούλ'καπιτάνιου, να διω καλύτερα.

(φεύγει ο Θύμιος και ύστερα από λίγο μπαίνουν μέσα ο Θύμιος με τον Διάκο και τον Καφέτζο)

- ΔΙΑΚΟΣ:** Ώρα καλή σου, καπετάνιο.
- ΤΣΑΜΚΑΛΟΓΕΡΟΣ:** Ποιος είσαι του λόγου σου;
- ΔΙΑΚΟΣ:** Αθανάσης Γραμματικός από την Αρτοτίνα. *(κατεβάζουν τα όπλα στο άκουσμα του ονόματος του Διάκου)*
- ΤΣΑΜΚΑΛΟΓΕΡΟΣ:** *(με έκπληξη)* Ο Διάκος; Καλώς όρισες. Έχω ακουστά για σένα *(φιλιούνται αγκαλιάζονται)* Πώς από τα μέρη μας;
- ΔΙΑΚΟΣ:** Εμείς καπετάνιο...
- ΤΣΑΜΚΑΛΟΓΕΡΟΣ:** *(τον διακόπτει)* Πάντως άδικα σε συλλάβανε.
- ΔΙΑΚΟΣ:** Τζάμπα δε λες καλύτερα; Ακούς εκεί. Να γλιτώσω την πρώτη φορά και να την πατήσω σαν ποντικός, στο πανηγύρι της Παναγιάς.
- ΤΣΑΜΚΑΛΟΓΕΡΟΣ:** Τα μάθαμε. Τα μαντάτα ήρθαν πολύ γρήγορα δω απάνου. Σε συλλάβανε και σ' έριξαν στη φυλακή. *(στρέφεται προς τον Καφέτζο)* Και συ θα 'σαι ο Καφέτζος. Μα πώς είστε εδώ;
- ΚΑΦΕΤΖΟΣ:** *(με ενθουσιασμό)* Το σκάσαμε από το παραθύρι της φυλακής.
- ΤΣΑΜΚΑΛΟΓΕΡΟΣ:** Δεν ήταν φυλαγμένο;
- ΔΙΑΚΟΣ:** Μας έριξαν σε μια μικρή φυλακή. Τα σανιδένια κάγκελα της φυλακής ήταν σάπια. Περιμέναμε τη νύχτα. Κι όταν οι φύλακες κοιμότανε, έσπασα δύο σανίδες και πήδηξα έξω.
- ΚΑΦΕΤΖΟΣ:** Εγώ όμως δεν μπορούσα να γλιστρήσω από το μικρό άνοιγμα που είχε κάμει ο Διάκος. Του 'πα να φύγει, να σωθεί τουλάχιστον εκείνος. Όμως δεν έφυγε. Δεν μ'άφηκε.
- ΔΙΑΚΟΣ:** Πώς να σε αφήσω πατριώτη στα χέρια τους. Τόνε τράβηξα, έσπασαν τα δεσμά του κι έτσι βγήκε έξω.
- ΘΥΜΙΟΣ:** Μπράβο δύναμ'!
- ΤΣΑΜΚΑΛΟΓΕΡΟΣ:** Μπράβο λεβεντιά, να πεις, Θύμιο. Τέτοια γενναιότητα εύκολα δεν βρίσκεις. *(γελάει)* Σπάσατε τα σίδερα της φυλακής; Τούτο μωρέ λεβέντες, είναι τρανή παλικάριά.
- ΔΙΑΚΟΣ:** Θα μας κρατήσεις κοντά σου, καπετάνιο; Να νιώθουμε λεύτερα και να πολεμάμε τον τύραννο;
- ΤΣΑΜΚΑΛΟΓΕΡΟΣ:** Και το ρωτάς; Το λημέρι μας έχει θέση για κάθε πατριώτη, για κάθε Έλληνα. Πόσο μάλλον για σένα που έρχεσαι με τις καλύτερες συστάσεις.
- ΚΑΦΕΤΖΟΣ:** Και μένα, Καπετάνιο; Θα με κρατήσεις κι εμένα δω πάνω;
- ΤΣΑΜΚΑΛΟΓΕΡΟΣ:** Και σένα ωρέ, Καφέτζο. *(τους αγκαλιάζει και τους δυο)* Θύμιο φέρε κρασί να το γιορτάσουμε .

(χαμηλώνουν τα φώτα)

Μέρος Β' : ο Διάκος σώζει τον Τσαμ-Καλόγερο

ΠΡΟΣΩΠΑ: ΔΙΑΚΟΣ - ΤΣΑΜ-ΚΑΛΟΓΕΡΟΣ- ΘΥΜΙΟΣ – ΚΑΦΕΤΖΟΣ

ΑΦΗΓΗΤΗΣ

Ο Διάκος δεν άργησε να αποδείξει τη μεγάλη του δύναμη και ανδρεία. Στη Ζελίτσα, ένα μικρό χωριό στα Κράβαρα, έγινε δυνατή συμπλοκή με τους Τούρκους. Οι Κλέφτες διασκορπίστηκαν επειδή ο εχθρός είχε πολύ μεγαλύτερη δύναμη. Ο Καπετάνιος πληγωμένος βαριά στο πόδι και με φοβερή αιμορραγία, θα έπεφτε στα χέρια των Τούρκων αν ο Διάκος, ατρόμητος, δεν έμενε κοντά του να τον υπερασπιστεί. Με το σπαθί γυμνό στο χέρι του, μπόρεσε να τον σηκώσει και να τον μεταφέρει ως την Γραμμένη Οξυά. Μια ψηλή ράχη, δύο ώρες από την Αρτοτίνα.

(Μπαίνουν ο Διάκος και ο Τσαμ Καλόγερος πληγωμένος. Ο Διάκος τον βαστάζει)

ΤΣΑΜΚΑΛΟΓΕΡΟΣ: Αργούμε; Πόσο ακόμη;

ΔΙΑΚΟΣ: Λίγο ακόμη και φτάσαμε, καπετάνιο. Κάμε κουράγιο.

ΤΣΑΜΚΑΛΟΓΕΡΟΣ: Ωωω, Αθανάση, το πόδι δεν το νιώθω.

ΔΙΑΚΟΣ: Λίγο ακόμη και φτάσαμε.

ΤΣΑΜΚΑΛΟΓΕΡΟΣ: Αν δε ήσουν, εσύ Αθανάση, τώρα θα 'μουν στα χέρια των Αγαρηνών.

(Μπαίνουν και οι υπόλοιποι και τον ξαπλώνουν σε ένα βράχο)

ΘΥΜΙΟΣ: Βάστα, καπιτάνιου μ', βάστα.

ΚΑΦΕΤΖΟΣ: Θα γίνεις καλά καπετάνιο, θα τους φάμε τους οχτρούς.

ΘΥΜΙΟΣ: *(με θυμό)* Άτιμα σκυλιά. Αχ αχ..

ΤΣΑΜΚΑΛΟΓΕΡΟΣ: Ακούστε με παλικάρια, ελάτε κοντά μου να σας πω. *(μαζεύονται όλοι γύρω του)* Αν αποθάνω, ο Αθανάσης πρέπει να γενεί ο καπετάνιος σας.

ΔΙΑΚΟΣ: Μη μιλάς έτσι, καπετάνιο. Έχεις να φας πολλούς ακόμη από δαύτους.

ΤΣΑΜΚΑΛΟΓΕΡΟΣ: Από πολλά μπορούμε να γλυτώσουμε αλλά απ' το θάνατο κανείς. Αν αποθάνω, λοιπόν, ο Αθανάσης πρέπει να γενεί καπετάνιος σας.

ΘΥΜΙΟΣ: Θα ζήσεις καπιτάνιου μ', κι ούλοι μαζί θα διούμε λεύτερ' τη Γραικιά.

Μέρος Γ' : ο Διάκος ενθαρρύνει τα παλικάρια του και μαθαίνει για τον πατέρα και τον αδερφό του

ΠΡΟΣΩΠΑ: ΔΙΑΚΟΣ - ΣΤΡΑΤΗΣ - ΘΥΜΙΟΣ – ΚΑΦΕΤΖΟΣ

ΑΦΗΓΗΤΗΣ

Αναγκάστηκαν σε λίγο οι Κλέφτες να χωριστούν σε μπουλούκια κατατρεγμένοι από το κυνήγι των Τούρκων. Ένα μπουλούκι έγινε από τον Διάκο, τον Γούλα και τον Σκαλτσοδήμο. Πιάνουν μια κορυφή ενός λόφου και μένουν εκεί. Ο Διάκος βρίσκεται διαρκώς μαζί με τα παλληκάρια του και πολλές φορές τους δίνει δύναμη όταν ολιγοψυχούν.

(Θύμιος και Καφετζοσκοιτούν τριγύρω φοβισμένα και ξεφυσούν)

- ΔΙΑΚΟΣ:** Τι είναι ωρέ παλικάρια; Τι συλογάστε;
- ΘΥΜΙΟΣ:** Αθανάση, τώρα που δεν μας γρικόει ο καπιτάνιους...
- ΔΙΑΚΟΣ:** Τι; Τι θέτε να μου 'μολογήσετε;
- ΘΥΜΙΟΣ:** Να, πώς να στου πω..
- ΔΙΑΚΟΣ:** Μίλα λεύτερα βλουημένουμ', τι σε βασανίζει;
- ΘΥΜΙΟΣ:** Να... *(διστακτικά)* Είναι δύσκολ' η ζωή ιδώ απάν' Θανάση. Τ' νύχτα έχ' ψόφο. Του φαΐ λιγουστό. Και τ' αποτέλεσμα; Αβέβαιου. Θα ζήσουμι να διούμι την πατρίδα λεύτερ'; Για θ' αποθάνουμε και θα πάνε ούλα στράφ';
- ΔΙΑΚΟΣ:** Μην μιλάς έτσι ωρέ Θύμιο.
- ΘΥΜΙΟΣ:** Όμως είμαστε λίγοι... και με εφόδια λιγουστά. Δαύτοι είναι πουλλοί κι ουργανουμέν'. Και με όπλα βαριά. Θα μας φάνε πριχού σ' κώσουμι κιφάλι.
- ΔΙΑΚΟΣ:** Ακούστε παλικάρια μου. Μπορεί τα εφόδιά μας να είναι λιγουστά, μπορεί να είμαστε στ' αλήθεια λίγοι. Όμως ο αγώνας μας είναι δίκαιος και τότε θέλει κι ο Θεός, που 'ναι μαζί μας. Δεν μπορούμε αδέρφια να ζούμε κάτω από τον τύραννο. Δεν διαφεντεύουμε ούτε την πίστη μας, ούτε τον εαυτό μας, ούτε και τα ιδανικά μας. Σεις λέτε πώς θε να ζήσουμε εδώ απάνου; Κι εγώ σας λέγω, γιατί; *(δυναμώνει η ένταση της φωνής του)* Πώς θα ζήσουμε εκεί κάτω; Χωρίς εκκλησιές, χωρίς παπάδες, χωρίς σχολειά για τα παιδιά μας; Όσα βέβαια απόμειναν και δεν τα πήραν οι γενίτσαροι για να τα στρέψουν εναντίον μας. *(αγριεύει)* Ούλα μας τα χαλάσαν οι άπιστοι. Ούλα. Τόσα χρόνια στη σκλαβιά μας πήραν και τον αγέρα ακόμα που αναπνέουμε *(ηρεμεί)*. Γί' αυτό είμαστε εδώ αδέρφια. Για του Χριστού την πίστη την αγία και της πατρίδος την ελευθερία. Η Παναγιά 'ναι μαζί μας και θα μας βοηθήσει. Δεν θα αφήσει εμάς, τα παιδιά της, η Μάνα μας η Παναγιά. Έχετε πίστη αδέρφια. Σας το ξαναλέγω. Ο αγώνας μας είναι δίκαιος και θα δικαιωθεί, γιατί τότε θέλει κι ο Θεός.
- ΚΑΦΕΤΖΟΣ:** Τα λόγια σου βάλσαμο στην ψυχή μας Αθανάση. Αξίζει να θυσιαστούμε για την πατρίδα και την πίστη μας.

ΘΥΜΙΟΣ: Σουστά τα λες Αθανάση. Σ'χώρα με που γίν'κα ολιγόψυχος. Κι ο Θεός να με σ'χωρέσ'.*(σταυροκοπιέται και πάει παραπέρα προβληματισμένος)*

ΔΙΑΚΟΣ: Θύμιο, ο Θεός όλα τα σχωρνάει, φτάνει εμείς να ζητάμε το έλεός Του.

ΘΥΜΙΟΣ: Άναψες φωτιά στην καρδιά μ' Αθανάση. Θα μείνω μαζί σ' ως το τέλος.

(ακούγεται μουσική ενώ συνεχίζουν την κουβέντα τους. Μπαίνει ο Στρατής λαχανιασμένος και φέρνει άσχημα μαντάτα. Σηκώνονται όλοι ανήσυχοι. Ο Στρατής λέει τα νέα με παντομίμα αρχικά. Σταματά η μουσική)

ΔΙΑΚΟΣ: Πες μου ξανά, πώς έγινε; Ο πατέρας μου, ο αδελφός μου; ο Κωνσταντίνος γλίτωσε;

ΣΤΡΑΤΗΣ: Εκεί στα χειμαδιά που ήταν, ζούσαν ήρεμα. Κλέφτες από την περιοχή ήρθαν και τους ζήτησαν φαγί. Πρόθυμοιαυτοί, έβγαλαν γάλα, τυριά, ψωμίκι έστρωσαν τραπέζι. Κείνη την ώρα, για κακή τους τύχη, ένα τουρκικό απόσπασμα, καταδιώκοντας τους κλέφτες, έφτασε στην καλύβα και τους συνέλαβε ούλους. Μαζί με τους κλέφτες, πήραν τον πατέρα και τον αδέρφι σου, τον Αποστόλη. Τους οδήγησαν δεμένους στην Υπάτη. Ο Κωνσταντίνος έτυχε να μην βρίσκεται εκεί και γλίτωσε. *(λυπημένος τον κοιτά μέσα στα μάτια)* Οι άλλοι δύο όμως βρήκαν τον θάνατο στη φυλακή, την ίδια νύχτα.

ΔΙΑΚΟΣ: *(θυμωμένος)* Όρκο κάνω, πως θα εκδικηθώ. Τούρκος να μη βρεθεί μπροστά μου...

ΑΥΛΑΙΑ

ΣΚΗΝΗ 4^η

«Ο ξεσηκωμός της Ρούμελης»

ΠΡΟΣΩΠΑ: ΔΙΑΚΟΣ – ΗΣΑΪΑΣ - ΚΑΦΕΤΖΟΣ - ΣΤΡΑΤΗΣ - ΠΑΛΙΚΑΡΙΑ

ΑΦΗΓΗΤΗΣ

Από τους πρώτους κιόλας μήνες φάνηκε η υπεροχή του Διάκου. Χριστιανοί και Τούρκοι τον αγαπούσαν και τον σέβονταν. Οι προεστοί στα χωριά επαινούσαν τους αψεγάδιαστους τρόπους του και την ανδρεία του. Τα παλικάρια του ήταν τόσο αφοσιωμένα, που ήταν έτοιμα να θυσιάσουν στο όνομά του. Στα 1818, ο Διάκος ορκίστηκε στο ευαγγέλιο τον όρκο υπέρ Πίστεως και Πατρίδος των Φιλικών.

Σύντομα ανακηρύχθηκε ομόφωνα οπλαρχηγός της Λιβαδειάς. Οι προεστοί αναγνώρισαν πρόθυμα την εκλογή του. Χαρακτηριστική ήταν η σφραγίδα του Διάκου, σαν καπετάνιου, στο αρματολίκι που παρέλαβε. Είχε σχήμα ωσειδές, με τον δικέφαλο αετό των Βυζαντινών Αυτοκρατόρων και τον Τίμιο Σταυρό με τα τέσσερα κεφαλαία ψηφία: Ο.Θ.Ν.Κ.- Ο Θεός νικά.

Εν τω μεταξύ ο Ησαΐας γύρισε στην επισκοπή του στα Σάλωνα -τη σημερινή Άμφισσα- και στα τρία χρόνια της αρχιερατείας του στάθηκε όρθιος κι ακέραιος στην έπαλξή του. Έγινε ο εθνεγέρτης, που βρίσκονταν σε συνεχή επικοινωνία με τη Φιλική Εταιρεία για την προετοιμασία του ξεσηκωμού του γένους.

Και να! Έφτασε η ώρα που το μεγάλο όνειρο σαρκώνεται. Με τις ευλογίες του Πατριάρχη ξεκινά το μεγάλο αγώνα. Μετά από μια μικροσύσκεψη με το Διάκο που 'ναι ο αρματολός πια της περιοχής και το Ζαφείρη -στέλεχος της Φιλικής Εταιρείας- αποφασίζουν να κηρυχθεί η επανάσταση στις 27 Μαρτίου μ'όλη την λαμπρότητα, που επέβαλε ένα τόσο σημαντικό γεγονός. Το θρυλικό μοναστήρι του Οσίου Λουκά, γίνεται η Αγία Λαύρα της αετομάννας Ρούμελης!

Στο γλυκοχάραμα λοιπόν γίνεται η δοξολογία. Ηλιόλουστη μέρα! Οι λαμπροφορεμένοι κληρικοί με επί κεφαλής το Δεσπότη δονούν σύγκορμα τα συναγμένα παλικάρια. Ο όρθιος αυτός είναι και όρθιος ψυχών!

(Ανοίγει η αυλαία)

ΑΦΗΓΗΤΗΣ

Στη Μονή του Οσίου Λουκά, την Αγία Λαύρα της Ρούμελης, η Θεία Λειτουργία τελειώνει. Ο επίσκοπος Σαλώνων Ησαΐας βγαίνει απ' το ναό στο προαύλιο ακολουθούμενος από παλικάρια με σπαθιά και καριοφύλλα. Εκεί, μέσα σε κλίμα πανηγυρικό, θα κηρύξει την έναρξη του απελευθερωτικού αγώνα στη Ρούμελη...

Στην αυλή της Μονής του Οσίου Λουκά. Φαίνεται μια γωνιά της Εκκλησίας. Από μέσα ακούγεται η λειτουργία που τελειώνει. Ο Δεσπότης Ησαΐας βγαίνει πρώτος, ακολουθούν και τα παλικάρια με σπαθιά και καριοφύλλα. Γίνεται οχλαγωγία από μέσα και απ' έξω. Κλίμα

τραγικό και πανηγυρικό.

- ΗΣΑΪΑΣ:** Έλληνες, παλικάρια του Παρνασσού, καπετάν Αθανάση Διάκε, *(με λυγμούς)* η ανατολή ροδίζει, το σκοτάδι φεύγει, η ώρα του λυτρωμού μας ζυγώνει. Να' την έφτασε!! Ατσαλώστε κορμί και ψυχή. Ριχτείτε με καρδιά και με δόντια στον ιερό αγώνα! Πριν από λίγο, στη λειτουργία, μεταλάβετε την υστερινή κοινωνία του ραγιά. Αποζητώντας τη λευτεριά, αύριο ο ραγιάς, ή λευτερώνεται ή πεθαίνει. *(λυγμός)* Ελευθερία ή Θάνατος!
- ΠΑΛ/ΡΙΑ:** *(όλα μαζί)* Λευτεριάααα, λευτεριά ή θάνατος. *(συνεχίζονται για λίγο φωνές με ενθουσιασμό. Ενώ σβήνουν οι φωνές)*
- ΚΑΦΕΤΖΟΣ:** *(Δείχνοντας)* Ο Στρατής ανηφορίζει τρεχάτος.
- ΔΙΑΚΟΣ:** Ειν' άξιο παιδί! Λεβέντης! Τον είχα στείλει στο Μοριά. *(Καθώς μπαίνει λαχανιασμένος)* Καλώς τόνοι! Γύρισες Στρατή. Πες μας μαντάτα. Τώρα! Γιατί οι Μοραΐτες δεν ανάψανε φωτιές;
- ΣΤΡΑΤΗΣ:** Λαχτάρησε ο Παπαφλέσσας, να ξεσηκώσει τους προκρίτους της Αχαΐας. Ο Δεσπότης Γερμανός της Πάτρας άναψε τη φωτιά πρώτα στην Άγια-Λαύρα. Ορκίστηκαν για λευτεριά, πολλοί οπλαρχηγοί, καπεταναίοι και σωρό παλικάρια.
- ΔΙΑΚΟΣ:** *(Με ενθουσιασμό).* Μπράβο, μπράβο τους.
- ΣΤΡΑΤΗΣ:** Προψές, στην Καλαμάτα, στους Αγίους Αποστόλους, εικοσιτέσσεροι παπάδες και καλόγεροι όρκισαν τους Μανιάτες και τον Κολοκοτρώνη και πάτησαν την Καλαμάτα.
- ΔΙΑΚΟΣ:** Αυτά είναι μαντάτα! Λέγε παρα κάτω βλουημένου μ'.
- ΣΤΡΑΤΗΣ:** Ψες ο Γερμανός που 'ταν κατεβασμένος στην Πάτρα, σήκωσε μπαϊράκι κι έπιασαν τ' άρματα.
- ΗΣΑΪΑΣ:** Επιτέλους! Δόξα τω Θεώ γιεμ'. *(Σταυροκοπιέται).*
- ΔΙΑΚΟΣ:** Δόξα τω Θεώ. Καλά αρχινάμε.
- ΣΤΡΑΤΗΣ:** *(Στον Ησαΐα).* Σένα Δεσπότη μου, ο Πανουργιάς σε καρτερεί στον Αϊ-Λιά, να βλογήσεις τ' άρματά του.
- ΗΣΑΪΑΣ:** Τούτο το ξέρω και κινάω αμέσως. Καλή αντάμωση, στη Λιβαδειά. *(Τους ευλογεί όλους, του φιλάνε το χέρι, φεύγει μαζί με τον Μαρκόπη.)*
- ΣΤΡΑΤΗΣ:** *(Στο Διάκο).* Ο Δεσπότης, καπετάν Θανάση, θα τα ξαρματωθεί τ' άμφια για ν' αρματωθεί το καριοφίλι; Δε θα 'ναι πια Δεσπότης;
- ΔΙΑΚΟΣ:** Δεν τότε κάνουνε τα ράσα τον παπά, Στρατή.
- ΣΤΡΑΤΗΣ:** Το ξέρω τούτο. Όμως οι λειτουργίες, οι διάβασες, πώς θα γένονται;
- ΔΙΑΚΟΣ:** Του 'στείλ' ο Θεός τη μίτρα, για να βαραίνει πιότερο ο λόγος του.
- ΣΤΡΑΤΗΣ:** Και σένανε, που σου τήνε στέρησε, δε βαραίνει;

- ΔΙΑΚΟΣ:** Βαραίνει. Σαν και μένα, Στρατή, στο κλαρί είναι πολλοί. Σαν και δαύτονε... κανέναν. Όμως αργέψαμε πολύ. Πάγω να τους συνάξω για φευγιό. Θα'ρθεις κοντά μας;
- ΣΤΡΑΤΗΣ:** Πολύ θα το 'θελα. Μόνε καρτερώ να πάω απομεσήμερο στο γέρο-Δυοβουνιώτη. Και μετά θε να 'ρθω.
- ΔΙΑΚΟΣ:** Γεια και χαρά σου, Στρατή. *(φεύγει)*.
- ΣΤΡΑΤΗΣ:** Γεια σου, καπετάν Θανάση. Γεια σου. *(Μονολογεί. Κοιτά ψηλά)* Τώρα πολεμούμε για λευτεριά. Λευτεριά ή θάνατος. Μεγαλοδύναμε, βλόγα τα παλικάρια μας... τα όπλα τους, βλόγα το Δεσπότη, βλόγα το Διάκο!...

ΑΥΛΑΙΑ

ΣΚΗΝΗ 5^η

«Η μάχη της Αλαμάνας»

ΠΡΟΣΩΠΑ: ΔΙΑΚΟΣ - ΗΣΑΪΑΣ – ΣΤΡΑΤΗΣ - ΚΑΦΕΤΖΟΣ – ΠΑΝΟΣ - ΠΑΛΙΚΑΡΙΑ

ΑΦΗΓΗΤΗΣ

Μόλις έμαθε ο Σουλτάνος την Επανάσταση διέταξε τον Ομέρ Βρυώνη και τον Κιοσέ-Μεχμέτ να την πνίξουν στο αίμα. Η αναμέτρηση ήταν αποφασιστικής σημασίας. Από τη μια ο οργανωμένος του εχθρού στρατός κι από την άλλη οι άπειροι στον πόλεμο, αγωνιστές.

Είναι η 19η Απριλίου, προπαραμονή της Αλαμάνας.

Στο χωριό Κομποτάδες της Ρούμελης, σ' ένα χωριατόσπιτο, οι οπλαρχηγοί συλλογισμένοι συσκέπτονται. Καταστρώνουν το σχέδιό τους. Σκοπός τους είναι να χασομερήσουν τις στρατιές του Ομέρ Βρυώνη στους πρόποδες του Μπράλου, για να κερδίσουν χρόνο και με τα παλικάρια τους να τον κλείσουν στον κάμπο της Λαμίας.

Μαζί τους κι ο Ησαΐαςόχι για να πολεμήσει, αλλά για να δίνει κουράγιο στους μαχητές και να συντονίζει τον αγώνα.

Αφού συσκέφτηκαν, η ελληνική δύναμη των 1.500 ανδρών χωρίζεται σε τρία τμήματα: ο Δυοβουνιώτης θα υπερασπιζόταν την γέφυρα του Γοργοποτάμου με 400 άνδρες, ο Πανουργιάς τα ύψη της Χαλκωμάτας με 600 άνδρες, και ο Διάκος την γέφυρα της Αλαμάνας με 500 άνδρες.

Στρατοπεδεύοντας στο Λιανοκλάδι, κοντά στη Λαμία, οι Τούρκοι διαιρούν γρήγορα τη δύναμή τους. Η κύρια τούρκικη δύναμη επιτίθεται στον Διάκο. Η άλλη επιτίθεται στο Δυοβουνιώτη, του οποίου το απόσπασμα γρήγορα οδηγείται σε οπισθοχώρηση, και η υπόλοιπη στον Πανουργιά, οι άντρες του οποίου υποχωρούν όταν πληγώνεται.

Έχοντας η πλειοψηφία των Ελλήνων υποχωρήσει, οι Τούρκοι συγκεντρώνουν την επιθετική τους ισχύ ενάντια στη θέση του Διάκου στη γέφυρα της Αλαμάνας. Στέλνουν τον

στρατηγό Ομέρ Βρυώνη με 9.000 στρατιώτες. Ο Διάκος έχει μόνο 500 παλικάρια. Η μάχη γίνεται στην Αλαμάνα. Στη γέφυρα της Αλαμάνας στα γλυκοχαράματα της 22ας Απριλίου 1821, εκεί όπου 23 αιώνες πριν, έπεσε ο Λεωνίδας με τους 300, ο Διάκος προσπαθεί να ανακόψει την πορεία του Ομέρ Βρυώνη και του Κιοσέ Μεχμέτ προς την Πελοπόννησο.

Ο Διάκος πολεμάει ηρωικά. Βλέποντας ότι ήταν θέμα χρόνου προτού κατακλυστούν απ' τον εχθρό, ο Μπούσγος, που πολεμούσε παράλληλα με τον Διάκο, του προτείνει να υποχωρήσουν. Ο ψυχογιός του, βλέποντας τους άλλους να φεύγουν φέρνει ένα άλογο στον Διάκο και τον παροτρύνει να φύγει κι αυτός.

Όμως ο Διάκος δεν δειλιάζει. «Δεν φεύγω» του απάντησε.

Θυμήθηκε ότι και ο Λεωνίδας άλλοτε, κάπου εκεί κοντά, δε φοβήθηκε τις μυριάδες των Περσών. Πολέμησε λοιπόν με πρωτοφανή ανδρεία και ανέστησε τις παλιές ένδοξες ημέρες των 300 του Λεωνίδα. Κι αυτός πλέον δεν είχε ούτε 300, αλλά μόνο 20-30 συμπολεμιστές του σε μια απελπισμένη μάχη σώμα με σώμα, λίγες ώρες πριν συντριβούν...

(Ανοίγει η αυλαία)

Ο Διάκος μάχεται πάνω στην σκηνή με τα παλικάρια του. Πέτρες για το ταμπούρι, χόρτα και μικρά δέντρα. Ο Ησαΐας, ανήσυχος, αγριεμένος, βρίσκεται εκτός σκηνής, με τον Καφέτζο σε κάποιο ύψωμα, παρακολουθεί τι γίνεται στα ταμπούρια και κάθε τόσο φωνάζει για να εμψυχώσει τα παλικάρια.

Καθ' όλη τη διάρκεια της μάχης ακούγονται πυροβολισμοί και κραυγές ενώ άγρια μάχη διεξάγεται, στην αρχή με τα όπλα κι έπειτα σώμα με σώμα.

(ΣΚΗΝΗ ΜΕ ΠΟΛΛΗ ΕΝΤΑΣΗ)

ΔΙΑΚΟΣ: Ελευθερία ή θάνατος αδέρφιααα...

ΣΤΡΑΤΗΣ: Επάνω τους.

ΔΙΑΚΟΣ: Ορμάτε παλικάρια μου για τη λευτεριά.

(γίνεται μάχη με τα όπλα)

ΗΣΑΪΑΣ: ΟρέΔυοβουνιώτηρη, γαντζώσου στο φρύδι του βουνούωρέ, και βάστα τους. Θα πάρουνε τις πλάτες του Διάκου, ω ρ έ ε εε .

ΚΑΦΕΤΖΟΣ: *(στέκεται δίπλα στον Ησαΐα)* Επήρανε τις πλάτες τις δικές μας, Δέσποτα.

ΗΣΑΪΑΣ: *(Γυρίζει, τον βλέπει)* Και τι με τούτο ωρέ Καφέτζο;

ΚΑΦΕΤΖΟΣ: Μ'έστειλ' ο Πανουργιάς να σε πάρω στην πλάτη μου, στην ανάγκη, να φύγουμε. Να βγούμε στ' αψηλά.

ΗΣΑΪΑΣ: Πες του, ωρέ Καφέτζο, ο Δεσπότης, δεν φεύγει. Εδώ με βάλανε, εδώ θα κάτσω.

ΔΙΑΚΟΣ: Στρατή κρύψου καλύτερα, να μη σε πάρει κάνα βόλι. Έτσι παλικάρια μου. Πολεμήστε με ψυχή. Είναι ιερός ο αγώνας μας. Ο Θεός, ούλα τα βλέπει. Κρατήστε γερά.

- ΣΤΡΑΤΗΣ:** Πίσω γκιαούρηδες.
- ΗΣΑΪΑΣ:** Μπράβο αδέλφια μου, λεβέντες! *(Κοιτάζει μπροστά, στο ταμπούρι του Διάκου)* Ωρέ Αθανάση, βάστα γερά, η νίκη είναι δική μας.
- ΠΑΝΟΣ:** *(μπαίνει απ' έξω)* Αθανάση, στ' άλογο.
- ΔΙΑΚΟΣ:** *(Κοιτάζει τον Πάνο)* Τ' είναι, ωρέ Πάνο;
- ΠΑΝΟΣ:** Βούτηξα έν' άλογο απ' τον οχτρό και στο 'φερα να φύγεις.
- ΔΙΑΚΟΣ:** Καβάλα το και δρόμο.
- ΠΑΝΟΣ:** Το 'φερα για την λεβεντιά σου.
- ΔΙΑΚΟΣ:** Δρόμο, είπα. Δεν αλλάζω θέση.
- ΠΑΝΟΣ:** Έγινε χαλασμός. Έλα να φύγουμε. Ο Δυοβουνιώτης με τα παλικάρια του οπισθοχώρησε, ο Πανουργιάς πληγώθηκε και οι άντρες του υποχώρησαν.
- ΔΙΑΚΟΣ:** Το ξέρω, ωρέ Πάνο. Κι ο αδερφός μου ο Κωνσταντής έπεσε. Γι 'αυτό θα μείνω.
- ΠΑΝΟΣ:** Μας είσαι, χρειαζούμενος. Πρέπει, να γλυτώσεις. Έλα να φύγουμε όσο είναι καιρός.
- ΔΙΑΚΟΣ:** Φύγε, σου είπα. Φύγε να σωθείς αν θες. Πάγαινε και κρύψου, εγώ δεν το κουνάω από δω. Κι αν είναι θέλημα Θεού να αποθάνω, ας αποθάνω. Για τη λευτεριά της πατρίδος.

(φεύγει ο Πάνος ή μένει, αρπάζει ένα τουφέκι και πολεμά)

- ΗΣΑΪΑΣ:** Ωρέ Αθανάση λεβέντη, τέτοια παλικάρια θέλει η πατρίδα! *(τον σταυρώνει και τον ευλογεί)* Εδώ θα μείνω κι ας μαρτυρήσω. Θεέ μου, πώς ν' αντέξουνε τα δόλια τα παιδιά;

(μπαίνουν τούρκοι στη σκηνή και γίνεται μάχη σώμα με σώμα με το Διάκο. Ο Ησαΐας παρακολουθεί με κομμένη την ανάσα. Ξαφνιάζεται)

- ΗΣΑΪΑΣ:** Ααχχ, Πήρανε τις πλάτες του Διάκου. Τον εβάλανε στη μέση. Τι να του φωνάξω; Να φύγει; Αμ, δε φεύγει, όσο και να τότε παρακαλέσω. *(Επίσημα)* Πέσε Διάκοοοο. Πέσε. Καλή ψυχήρηη. Χρειάζεται και τούτος ο αγώνας Λεωνίδες. *(Με τα χέρια χωνί στο στόμα)* Υπομονή, ωρέ λιοντάριαααα. Απάνω τους. *(Ένα βόλι τον βρίσκει και πέφτει)* Θεέ μου, *(ξεψυχώντας)* βόηθα τον αγώνα...!

ΑΥΛΑΙΑ

ΣΚΗΝΗ 6η

«Το τέλος ενός αληθινά μεγάλου»

ΠΡΟΣΩΠΑ:ΔΙΑΚΟΣ - ΒΡΥΩΝΗΣ – ΜΕΧΜΕΤ-ΠΑΣΑΣ - ΤΟΥΡΚΟΙ

ΑΦΗΓΗΤΗΣ

Ο Διάκος εκτεθειμένος από παντού στη μανία του εχθρού, αν και γνώριζε καλά, ότι τελείως περιττή θ' απέβαινε η θυσία του, επέμενε να παραμένει εκεί. Είχε τη συναίσθηση, ότι όφειλε να φυλάξει, για άλλη μια φορά, τις Θερμοπύλες, που 'ταν ανέκαθεν προορισμένες, να παραμένουν του Ελληνισμού ο αιματόβρεκτος Γολγοθάς.

Και υπόμεινε μέχρι τέλους. Και απέκρουσε με αγανάκτηση τις παρακλήσεις των φίλων του, που τον πρότρεπαν να φύγει. Δέχτηκε τα μαρτύρια γνωρίζοντας ότι οι μεγάλες ιδέες βλαστάνουν και καρποφορούν, όταν ποτίζονται με το αίμα, και τρέφονται με τα βάσανα.

Και η μάχη κάποια στιγμή τελειώνει. Ο τελικός απολογισμός της μάχης της ημέρας εκείνης, ήταν περίπου 300 Έλληνες κι ελάχιστοι Τούρκοι νεκροί, ενώ αρκετοί ήταν οι τραυματίες.

Ο Διάκος συλλαμβάνεται, τα περισσότερα από τα λιγοστά παλικάρια, που του είχαν απομείνει σκοτώνονται. Οι πασάδες, έχοντας αιχμάλωτους πλέον τον Διάκο και τον ψυχογιό του, όδευσαν προς τη Λαμία. Χάριν της κενοδοξίας τους, έβαλαν τον Διάκο να περπατά μπροστά πεζός. Φοβούμενοι όμως σύντομα, μην τυχόν επιχειρήσει να διαφύγει, τον έβαλαν να καθίσει σε ένα μουλάρι, που είχε ελαφρά δεμένα τα πόδια του, για να μην μπορεί να τρέξει.

Στο στρατόπεδο των Τούρκων ο Αθανάσιος Διάκος, λαβωμένος και αιχμάλωτος, παρουσιάζεται μπροστά στον Ομέρ Βρυώνη, ο οποίος σεβάσθηκε αρχικά τον ήρωα και δεν άφησε να τον σκοτώσουν επί τόπου.

Από τη μια ο Διάκος αιμόφυρτος, ακρωτηριασμένος, δέσμιος.

Κι από την άλλη ο Ομέρ, αγέρωχος, αιμοσταγής και φιλόδοξος.

Ελεύθερος, αν και αιχμάλωτος, ο μεν,

Υπερόπτης, νάνος στην ψυχή και στο φρόνημα ο δε.

Στο σύδεντρο της προηγούμενης σκηνής, αφού βγούνε οι πέτρες του ταμπουριού, μπορεί, σε κορμό δέντρου, να δεθεί ο Διάκος με αλυσίδα. Είναι μετά την μάχη. Μπαρουτοκαπνισμένος, καταματωμένος, με σπασμένο το δεξί του χέρι, αλλά λεβέντης, γαλήνιος, με την απόφαση της θανάσης στην έκφραση. Έξω ακούγεται η φωνή Τούρκου.

- ΤΟΥΡΚΟΣ:** Εδώ, αφέντη Ομέρ-Βρυώνη τον έχουμε. Μπουλούκι ολόκληρο πέσαμε απάνω του και δεν μπορέσαμε να τον κάνουμε ζάπι. Λένε, είναι ο Διάκος.
- ΒΡΥΩΝΗΣ:** *(Μεγαλόπρεπος, φαντασμένος, μπαίνοντας βλέπει το Διάκο ερευνητικά, ενώ αυτός περήφανα κοιτά αλλού)*Ειν' αλήθεια πως είσ' ο Διάκος;
- ΔΙΑΚΟΣ:** Κατά που βλέπεις, ναι, είμαι.
- ΒΡΥΩΝΗΣ:** Και πώς έγινε και σε πιάσανε;
- ΔΙΑΚΟΣ:** Αν το λογάριαζα πως βόλι δε θα μ' εύρισκε και θα 'πεφτα στα χέρια σου, θα βάσταγα μια μπιστολιά για τα μελίγγια μου.
- ΒΡΥΩΝΗΣ:** Και τώρα; Ξέρεις τι σε καρτερεί;
- ΔΙΑΚΟΣ:** Νομίζεις, γνοιάζομαι για δαύτο; Μου το 'πανε, δω και λίγη ώρα, ο

ΚιοσέΜεχμετής κι ο Χαληλμπέης. Παλούκωμα... Ντροπή σας.

ΒΡΥΩΝΗΣ: Κι αν σου τ' αλλάξω με ζωή παραμυθένια; Αν σε κάνω ανώτερο αξιωματικό στον οθωμανικό στρατό; Πλούτη, δόξα, τιμές, μεγαλεία, καλή ζωή, λεύτερη ζωή.

ΔΙΑΚΟΣ: Λεύτερη ζωή την λες, εσύ,δαύτην;

ΒΡΥΩΝΗΣ: Φτάνει μόνο, να αλλάξεις πίστη και να ασπαστείς το Ισλάμ.

ΔΙΑΚΟΣ: *(Ειρωνικά)* Και να με κάνεις όμοιό σου;

ΒΡΥΩΝΗΣ: Γιατί; Άσχημα με βλέπεις να περνώ;

ΔΙΑΚΟΣ: Στο σκυλολόι των ομοίων σου είσαι ρήγας. Μ' αν είν' αλήθεια, πως οι προγονοί σου ήταν Γραικοί, απ' τη ντροπή σου, θα συνταίριαζε να σκάσεις.

ΒΡΥΩΝΗΣ: *(Πειραγμένος σηκώνει το χέρι να τον χτυπήσει)* Γλώσσα μακριά... Τα λόγια σου πολλά και κούφια*(τον πιάνει απ' τον λαιμό)*Θα το πληρώσεις...

ΜΕΧΜΕΤ ΠΑΣΑΣ: *(μπαίνει ανάμεσά τους και τους χωρίζει)*Λοιπόν Διάκε. Σε ακούω τόση ώρα με προσοχή.

ΔΙΑΚΟΣ: *(πετάγεται και τον διακόπτει)*Αλήθεια; Και τι συμπέρασμα έβγαλες για μένανε;

ΜΕΧΜΕΤ ΠΑΣΑΣ: *(συνεχίζει με ηρεμία)* Και θαύμασα το θάρρος σου, τώρα μπρος στον Ομέρ Βρυώνη. Την τόλμη και την δύναμή στη μάχη της Λειβαδιάς τότε καιστη γέφυρα της Αλαμάνας τώρα. Την αποφασιστικότητα. Πάλεψες σαν λιοντάρι, απέναντι στον πανίσχυρο στρατό της μεγάλης αυτοκρατορίας μας.

ΔΙΑΚΟΣ: *(τον κοιτά περιφρονητικά)* Ότι έκανα,για την αγαπημένη μου πατρίδα το 'κανα.

ΜΕΧΜΕΤ ΠΑΣΑΣ: Έλα, λοιπόν,μαζί μου. Οι δικοί μου γιατροί θα σε γιάνουν.Θα κλείσουν όλες οι πληγές. Και θα μπεις στην προσωπική μου υπηρεσία. Μόνο γενναίοι είναι κοντά μου. Θα είσαι από τους πρώτους, τους πιο κοντινούς σε μένανε.

ΔΙΑΚΟΣ: *(αποφασιστικός)* Όχι. Δεν σε υπηρετώ. Αλλά και να σε υπηρετήσω, δε θα σε ωφελήσω. Άντε, χάσου τώρα από μπροστά μου.

ΜΕΧΜΕΤ ΠΑΣΑΣ: *(απαντά ήρεμα)* Άλλαξε πίστη Διάκο. Έλα κοντά μας. Βεζίρης Μέγας και τρανός, γυναίκες, πλούτη, μεγαλεία.

ΔΙΑΚΟΣ: Πάτε κι εσείς και η πίστη σας, Μουρτάτες να χαθείτε. Εγώ Γραικός γεννήθηκα, Γραικός θε ν' αποθάνω.

ΜΕΧΜΕΤ ΠΑΣΑΣ: *(χάνει πια την ψυχραιμία του)*Γκιαούρη,σιχαμερέ. Τολμάς να μου μιλάς εμέναν' έτσι; Ξέρεις ποιος είμαι εγώ;

ΔΙΑΚΟΣ: Και τι να με νοιάζει μένανε;

ΜΕΧΜΕΤ ΠΑΣΑΣ: Υψηλόβαθμοςαξιωματούχος, στρατηγός και Μέγας Βεζίρης της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

ΔΙΑΚΟΣ: Ένας γενίτσαρος είσαι, μάλιστα ο γιος ορθόδοξου παπά που αλλαξοπίστησε.

ΜΕΧΜΕΤ ΠΑΣΑΣ: *(στο άκουσμα αυτών των λόγων του Διάκου, χάνει την ψυχραιμία του και τον*

αρπάζει από τον λαιμό) Θα σε σκοτώσω ωρέ γκιαούρη. Και θαπαλουκώσω το κεφάλι σου, όπως παλούκωσα και όλων αυτώνε εδώ τριγύρω.

ΔΙΑΚΟΣ: *(ήρεμα και σχεδόν αδιάφορα)* Σκότωσέ με, θα χαρώ. Το γένος έχει πολλούς Διάκους.

ΜΕΧΜΕΤ ΠΑΣΑΣ: *(φεύγει έξω φρενών φωνάζοντας στον Ομέρ Βρυώνη να τον σκοτώσει)*

ΒΡΥΩΝΗΣ: Στα χέρια μου είν' η ζωή σου, ωρέ, και κρένεις έτσι;

ΔΙΑΚΟΣ: Στα χέρια του Θεού και στα δικά μου. Δε θέλω, χάρισμα από σένανε, να ζω. Εγώ Γραικός γεννήθηκα, Γραικός θε ν' αποθάνω.

ΒΡΥΩΝΗΣ: *(Περιφρονητικά)* Σας πήρ' ο αγέρας τα μυαλά και ξεσηκώσατε το δύστυχο ραγιά, να διώχτε'μας, να γίνετε αφεντάδες. Αμ, δε...

ΔΙΑΚΟΣ: *(κουνά το κεφάλι)* Κακόμοιρε, σαν τι νομίζεις είμ' εγώ; Σαν εμένανε, ήτανε ούλοι που σταθήκανε, να φράξουνε το διάβα σας.

ΒΡΥΩΝΗΣ: Το φράξανε; Έτσι το λες εσύ. Τους έφαγε το μαύρο χώμα.

ΔΙΑΚΟΣ: Η Αλαμάννα είν' η αρχή. Μα το στενό μακρύ κι οι Διάκοι μύριοι.

ΒΡΥΩΝΗΣ: *(με κάποια περίσκεψη)* Θα... φτιάσουμε παλούκες και για δαύτους, αν τους πιάσουμε, όπως κι εσένα. Κι αν πέσουνε, με τα κεφάλια τους θα κάνουνε ούλοι χάζι*(του δείχνει έξω)*. Τα βλέπεις;

ΔΙΑΚΟΣ: *(με έκφραση σιχαμάρας για τον Βρυώνη)* Τα μέτρησα προ ολίγου, που τους έστειλα φιλί χαιρετισμού. Ογδόντα κεφάλια. Γνώρισες κανέναν από δαύτους;

ΒΡΥΩΝΗΣ: Ούτε που γνοιάζομαι ποιος ήταν ο καθένας.

ΔΙΑΚΟΣ: Από το φόβο σου. Τήρα τα καλά και θα δεις.

ΒΡΥΩΝΗΣ: Ποτέ μου δε φοβήθηκα ωρέ Διάκο. *(παύση)* Με σένα τώρα τι θα γένει; *(απειλητικά)* Θα προσκυνήσεις ωρέ;

ΔΙΑΚΟΣ: *(Με περιφρόνηση)* Βρε, άντε χάσου από μπροστά μου. Καθώς γεννήθηκα γραικός κι ορθόδοξος, έτσι μ' αρέσει να αποθάνω. Γραικός κι ορθόδοξος. *(Ο Βρυώνης φεύγει θυμωμένος κι ο Διάκος πέφτει σε δραματικό ρεμβασμό)* Γραικός κι ορθόδοξος...! *(Κοιτάζει κατά τα κεφάλια)* Έτσι δε λέγαμε Ησαΐα; Να σταθούμε, όπου ταχτούμε, κι αν δε νικήσουμε, να πέσουμε αντρίκεια, για να γκαρδιώσουμε τον ξεσηκωμένο ραγιά; Συ στάθηκες πιο τυχερός από το Διάκο. Έπεσες από βόλι στο ταμπούρι. Γω, καθώς μου τάξανε, θα παλουκωθώ στο Ζητούνι με συντροφιά μου τα κεφάλια σας. Πού να ξέρανε, πόσο η άγια σου μορφή με κουραγιώνει! *(Απ' έξω οι εχθροί έχουνε στήσει γλέντι επινίκιο. Τους κοιτά με σιχαμάρα)*

ΜΕΧΜΕΤ ΠΑΣΑΣ: *(επιστρέφει θυμωμένος)* Ακόμα παραμιλάς εσύ; Η φρίκη σου σάλεψε το μυαλό, εεε; Άπιστε γκιαούρη, τέλειωσαν οι ώρες σου. Σε λίγο, το παλούκι σε περιμένει. *(κάνει παύση και συνεχίζει)* Ωστε, μιλάς με τους άτιμους; Έννοια σου, και την ίδια μοίρα θα 'χεις*(φεύγει θυμωμένος)*.

ΒΡΥΩΝΗΣ: *(μπαίνει στη σκηνή)* Παράτα τον άπιστο, ξερό κεφάλι. Αλλάχ, Αλλάχ, πάου καλιά μ' *(ώρα μου καλή)* που σε πιάσαμε.

ΔΙΑΚΟΣ: Όστε ξαφνιάστηκες, Βρυώνη, που με ζώγρησες; Και γω ξαφνιάστηκα. *(Μικρή σιωπή)* Αν το λογάριαζα πως θα γλυτώσω από το μακελιό, να πέσω στα χέρια σου, θα κράταγα μια πιστολιά για τα μελίγγια μου καθώς σου το 'πα. *(Μικρή σιωπή)* Είχα χρόνο να φύγω και δεν έφυγα, δεν ξαφνιάστηκες για τούτο, Βρυώνη; Πολέμαγαταμπουρωμένος στο κουφάρι του αδερφού μου, του Κωνσταντή. Ούτε για τούτο ξαφνιάστηκες; *(Μικρή σιωπή)* Μου 'ταξες μπηελίκια και λουφέδες, να γενώ δικός σου, και στα πέταξα στα μούτρα. Δεν ξαφνιάστηκες με την άρνησή μου; *(Μικρή σιωπή)* Δεν ξαφνιάστηκες, που ο Κιοσέ-Μεχμέτ κι ο Χαλήλμπεης μου τάξανε παλούκωμα, σούβλισμα και σε πληρωμή, τους γέλασα μαζί του; *(Μικρή σιωπή. Κοιτάζει σαν κάτι να μετράει, κατά κει όπου γλεντούνε)* Βρυώνη, σε κοιτούνε τα ογδόντα κεφάλια, που παλουκώσανε γύρω σου τ' αγρίμια σου. Δεν ξαφνιάστηκες; Κοίτα πως σε τηράνε! Όπως και γω! *(Κοιτά ψηλά περήφανα)* Σα να μη υπάρχουν. *(Στεριώνει το βλέμμα του, έξω, σ' ένα από τα κεφάλια)* Θωρείς το πρώτο; Είναι του Δεσπότη Ησαΐα. Ξανοίγει αντρίκεια τα ουράνια, σίγουρος για το λυτρωμό της φυλής, που φτάνει. *(αυξάνει την ένταση της φωνής, μιλά με νεύρο)* Ναι, φτάνει. Έρχεται. Ο λυτρωμός του γένους έρχεται. Κι αλίμονο σας, όταν σας βρούνε οι Γραικοί, αλίμονο σας. Θα φύγ'τε νύχτα, τρέχοντας.

ΒΡΥΩΝΗΣ: *(όση ώρα μιλάει ο Διάκος, κάθεται σε ένα βράχο και ακούει. Με τα τελευταία λόγια του Διάκου ορμάει με λύσσα κατά πάνω του)* Ως εδώ παλιο γκιαούρη, η προθεσμία σου τελείωσε. Σου πρόσφερα ζωή παραδεισένια κοντά μου, να σε κάνω δούλο μουπιστό, να έχεις τα πάντα. Κι εσύ... Δεν θέλω ούτε να σε βλέπω. *(φωνάζει)* Μεχμέτ, Μεχμέτ... *(φεύγει από τη σκηνή τρέχοντας)*

ΔΙΑΚΟΣ: *(με ηρεμία)* Δεσπότη, φίλε γκαρδιακέ κι αγαπημένε, 'στάθης πιο τυχερός από μένανε. Καρτέρα με.

ΜΕΧΜΕΤΠΑΣΑΣ: *(μπαίνει μέσα με φόρα και πάει στο Διάκο)* Είσαι ανόητος... Θα πεθάνεις εδώ πέρα, το ξέρεις αυτό;;; *Να το παλούκι σου*

ΤΟΥΡΚΟΙ: *(επαναλαμβάνουν τις λέξεις)* Ανόητε, θα πεθάνεις!

(κουνά καταφατικά το κεφάλι ξέροντας τι τον περιμένει. Τους κοιτά με περηφάνια και με ψηλά το κεφάλι. Οι τούρκοι ορμάνε πάνω του, του λύνουν τις αλυσίδες, ενώ ο σουβλιστής ετοιμάζει το παλούκι. Στιγμές αγωνίας για το Διάκο, στιγμές χαράς και πανηγυριού για τους τούρκους)

ΣΟΥΒΛΙΣΤΗΣ: *(του δίνει το παλούκι να το κρατά)* Κράτα το και ακολούθα με.

ΔΙΑΚΟΣ: *(το πετά κάτω αγανακτισμένος και φωνάζει σε μερικούς Αρβανίτες που τον συνόδευαν)* Δεν βρίσκεται ανάμεσά σας κανένα παλικάρι, να με σκοτώσει με μια πιστολιά, να με γλυτώσει από τους Χαλδούπηδες;

ΦΩΝΗ: Να τουρκέψεις Διάκο, για να σώσεις το τομάρι σου.

ΔΙΑΚΟΣ:

Εγώ Γραικός εγεννήθηκα και Γραικός θ' αποθάνω.

(φεύγοντας μονολογεί) Για ιδές καιρό που διάλεξε ο χάρος να με πάρει,
τώρα π' ανθίζουν τα κλαδιά και βγάζει η γης χορτάρι...!

(ακούγεται η φωνή του Διάκου από ηχογράφιση)

«Πολλή μαυρίλα πλάκωσε, μαύρη σαν καλιακούδα.

Καρδιά, παιδιά μου, παιδιά μη φοβηθείτε.

Σταθείτε αντρεία σαν Έλληνες και σα Γραικοί σταθείτε».

«Γίνεσαι Τούρκος Διάκο μου, την πίστη σου ν' αλλάξεις;

Να προσκυνήσεις στο τζαμί, την εκκλησιά ν' αφήσεις;».

«Πάτε κι εσείς κι η πίστη σας, μουρτάτες να χαθείτε!

Σκυλιά, κι αν με σουβλίσετε ένας Γραικός εχάθη.

Ας είναι ο Οδυσσεύς καλά και ο καπετάν Νικήτας,

που θα σας σβήσουν την Τουρκιά κι όλο σας το ντοβλέτι».

Για δεσ καιρό που διάλεξε ο χάρος να με πάρει,

τώρα π'ανθίζουν τα κλαδιά και βγάζει η γης χορτάρι...!

ΑΥΛΑΙΑ

ΣΚΗΝΗ 7^η

«Όταν χυμήξαν οι αετοί»

ΠΡΟΣΩΠΑ: ΣΤΡΑΤΗΣ - ΠΑΝΟΣ

ΑΦΗΓΗΤΗΣ

Ο Διάκος διάλεξε το μαρτύριο.

Κόσμος πολύς είχε συγκεντρωθεί γύρω εκεί. Με την άδεια του Χαλήλ Μπέη βέβαια, γιατί άφησε τον κόσμο να δει τι θα έκαναν στο Διάκο. Ήθελε να φοβηθούν, ώστε να μην επιχειρήσει κανένας άλλος να πράξει το ίδιο. Για μια στιγμή βουβαίνονται όλοι. Βλέπουν να φτάνει εκεί ο δήμιος, κρατώντας ένα σουβλί. Αυτός, τρέμει από το φόβο του, γιατί έχει αυστηρή εντολή να μην του πεθάνει ο Διάκος όταν θα τον σουβλίζει.

Και αρχίζει το τελευταίο πια φρικτό μαρτύριο.

Ξαπλώνουν το Διάκο μπρούμυτα, με τα πόδια του ανοιχτά, κι ο δήμιος αρχίζει

προσεκτικά να χώνει την άκρη του σουβλιού, ξεκινώντας απ' τη βουβωνική χώρα και προχωρώντας προς τα επάνω, περνώντας το σουβλί κάτω από το δέρμα, μέχρι που το έβγαλε πάνω στην πλάτη του, λίγο κάτω απ' το δεξιό αυτί. Από κάποιες μικροκινήσεις που κάνει ο Διάκος κάθε φορά που σπρώχνει το σουβλί προς τα επάνω ο δήμιος, δείχνει ότι ακόμα είναι ζωντανός.

Μόλις τελειώνει ο δήμιος, ορμούν Τούρκοι και με σκοινιά δένουν το σώμα γύρω στο σουβλί για να μη σπάσει το δέρμα και ακουμπάνε όρθιο σχεδόν το σουβλί με το Διάκο σ' ένα δέντρο. Ο Διάκος στήθηκε όρθιος στραμμένος προς τη Δύση για να τον καίει ο ήλιος. Γύρω του οι Τούρκοι έστησαν σε πασσάλους τα ακρωτηριασμένα κεφάλια των παλικαριών του, να τον κοιτάνε.

Στη συνέχεια, σπεύδουν να συγυρίσουν τη φωτιά που έχουν ανάψει. Και τότε γίνεται κάτι που ξαφνιάζει τους πάντες. Ένας Τούρκος καβάλα στο ψαρί του άλογο στέκεται μπροστά στο σουβλισμένο, βγάζει τη διμούτσουνη όρθια κουμπούρα του και τη στρέφει στο Διάκο. Δύο κουμπουριές ακούγονται, που βρίσκουν κατάστηθα το Διάκο. Κι ο Τούρκος κεντρίζοντας το άλογο του, χάνεται στην ανηφόρα.

Ο Χαλήλ Μπέης, βλέπει αυτό και αφρίζει απ' το θυμό του. Και δίνει εντολή, να βάλουν το Διάκο έτσι, πάνω στη φωτιά, και να τον γυρίσουν λίγο!

Ο κόσμος που παρακολουθεί αυτή την κτηνωδία μένει άφωνος. Στη συνέχεια ο Χαλήλ οργισμένος και ανικανοποίητος, δίνει εντολή να πάρουν έτσι με το σουβλί το νεκρό Διάκο και να πάνε να τον πετάξουν στην άκρη του ρέματος. Το άψυχο σώμα σκεπάζεται με κοπριές, αφ' ενός για να λιώσει πιο γρήγορα κι αφ' ετέρου για να επιτείνει τον εξευτελισμό τόσο της σορού του Διάκου, όσο και της κεφαλής του Δεσπότη Σαλώνων που είχε πεταχτεί στον ίδιο λάκκο.

Εκεί άφησαν το νεκρό σχεδόν τρεις ημέρες φρουρούμενο. Οι φρουροί αποχώρησαν την τρίτη ημέρα αφού άρχισε να μυρίζει, οπότε βρήκαν ευκαιρία κάποιοι χριστιανοί οι οποίοι περίμεναν και είχαν προετοιμάσει έναν λάκκο εκεί ακριβώς που σήμερα είναι ο τάφος του, πήγαν, του έβγαλαν το σουβλί, τον καθάρισαν λίγο και τον έθαψαν, χωρίς να βάλουν πάνω του ούτε έναν σταυρό από φόβο.

(Ανοίγει η αυλαία)

ΑΦΗΓΗΤΗΣ

Βρισκόμαστε λίγο έξω από τη Λαμία. Ο Στρατής και ο Πάνος αφού έθαψαν το Διάκο και τα γενναία παλικάρια του που πέσανε ηρωικά στη μάχη, κάθονται κουρασμένοι και στοχαστικοί, πικραμένοι αλλά και περήφανοι μαζί.

Η σκηνή σε σύδεντρο, έξω απ' τη Λαμία. Ρέμα. Ο Στρατής και ο Πάνος κουρασμένοι, μετά το θάψιμο του Διάκου και των κεφαλιών, που πετάξανε, σάπια, οι εχθροί στο ρέμα, κάθονται σε πέτρες, πικραμένοι, περήφανοι, στοχαστικοί.

ΣΤΡΑΤΗΣ: Ξεκουράστηκες; Σήκω να φύγουμε.

ΠΑΝΟΣ: Να πάμε πού; *(Χαζεμένος)* Ταφή στο ρέμα..., δίχως παπά, διάβαση..., καμένο κορμί..., κεφάλια σάπια...

ΣΤΡΑΤΗΣ: Ταφή, με παπά και με Δεσπότη. Δεν εθάψαμε, κοντά στο Διάκο και τα κεφάλια; Του

Δεσπότη Ησαΐα, του παπά Γιάννη...

ΠΑΝΟΣ: *(Αφηρημένα)* Τα κεφάλια... ογδόντα κεφάλια. Του Δεσπότη, του παπά Γιάννη, του ξαδέρφου μου του Θανάση και του Κωνσταντή... ογδόντα κεφάλια. Και... μεσ' στο κλάμα μου, μου εφάνη πως μιλούσες σαν τους θάφταμε.

ΣΤΡΑΤΗΣ: Μιλούσα. Ναι. Τους έφερνα μαντάτα.

ΠΑΝΟΣ: *(Σαν να μην υπάρχει)* Μαντάτα; Τι... μαντάτα;

ΣΤΡΑΤΗΣ: Πως ο Οδυσσέας στη Γραβιά δικαιώθηκε. Κι έκαμε το σκύλο το Βρυώνη να πισωστρέψει στο Ζητούνι. Εσώθηκε ο Μοριάς!

ΠΑΝΟΣ: *(Στην ίδια κατάσταση)* Εσώθηκε ο Μοριάς.

ΣΤΡΑΤΗΣ: Έστελνα μαντάτα στους νεκρούς μας. Στο Ρήγα, πως άρχισε ο θερισμός. Στον παπα-Θύμιο το Βλαχάβα, πως βλαστήσανε τα κομμάτια, του κορμιού του, οπού 'θαψα. Στους γονιούς μου, πως κρατάω σωστά τη στράτα, που θ' ακλούθαγε ο πατέρας μου, αν εζούσε.

ΠΑΝΟΣ: Και τώρα; Τι θα κάνουμε τώρα;

ΣΤΡΑΤΗΣ: Θα γυρίσουμε τον κόσμο, άκρη σ' άκρη, να διαλαλούμε τη μεγαλοσύνη τους που πέσανε. Του Διάκου, που σαν λαμπάδα λυγερόκορμη, εκάη στης λευτεριάς το βωμό. Του Ησαΐα, που συνταίριασε στο ένα, ούλες τις καρδιές του τόπου. Κι' όλωνε των αλλωνώνε τη μεγαλοσύνη, που όμοια αετοί, χυμήξανε να διώξουνε τον τύραννο.

ΠΑΝΟΣ: Όμοια αετοί, χυμήξανε να διώξουνε τον τύραννο.

ΣΤΡΑΤΗΣ: Αυτό θα κάνουμε. Θα διαλαλούμε, στα πέρατα, τα μεγάλα όπου γενόντανε όταν χυμήξαν οι αετοί. *(Κοιτάζει το χώμα, κλαίει, σκύβει και το φιλά).*

ΠΑΝΟΣ: *(Μιμείται το Στρατή)* Όταν χυμήξανε οι αετοί. *(Κλαίει)*

ΣΤΡΑΤΗΣ: Κλαις ακόμα, ωρέ Πάνο; Μένα στερέψαν τα δάκρυα μου... *(Σηκώνεται)* Μα... μήτε καιρός για κλάψες είναι. *(Με το χέρι σκουπίζει τα μάτια του)* Πάνω, κει που έκρενα στα κεφάλια των νεκρών, θαρρώ, γρίκησα, να μου κρένουν και κείνα με τ' άψυχα τους χείλια: «Τη στράτα μας ακλουθήστε και λόγου σας, αδράχτε τ' άρματα μας, φυλάχτε τον τόπο μας...»

ΠΑΝΟΣ: Ναι, Στρατή, ν' αδράξουμε τ' άρματα, να πιάσουμε τον τόπο των αετών που πέσανε.

ΣΤΡΑΤΗΣ: Αετοί να γενούμε κι εμείς, Πάνο, σαν και κείνους να χυμήξουμε!!!

ΑΥΛΑΙΑ

Η μάχη της Αλαμάνας (23 Απριλίου 1821), αποτελεί σταθμό για την επανάσταση και τον νεότερο ελληνισμό. Υπήρξε, όπως και η μάχη των Θερμοπυλών, ένα άφθαστο παράδειγμα ηρωισμού και αυτοθυσίας. Ίσως και μεγαλύτερο από αυτό του Λεωνίδα, αν σκεφτούμε πως οι Σπαρτιάτες θα φονεύονταν, σύμφωνα με τους νόμους της πόλης, αν γυρνούσαν πίσω ηττημένοι. Ο Διάκος όμως είχε επιλογές

και χρόνο να διαφύγει. Θυσιάστηκε στο βωμό του χρέους και απέδειξε πως δεν έπαψαν να γεννιούνται ήρωες στην ελληνική γη, που αγωνίζεται για την Ελευθερία της.

Η γενναία απόφαση του Διάκου, να μείνει και να πολεμήσει μέχρι τέλους, βοήθησε τον Κολοκοτρώνη, που πολιορκούσε την Τριπολιτσά, να κερδίσει μερικές μέρες χρόνο. Ο Ομέρ Βρυώνης καθυστέρησε την προέλασή του μέχρι τις 7 Μαΐου, για να ανασυντάξει και να τροφοδοτήσει με νέα δύναμη τον στρατό του. Είχε πληροφορηθεί επίσημα ότι υπήρχε μεγαλύτερη δύναμη Ελλήνων στο Μοριά και φοβήθηκε, μετά το ηρωικό παράδειγμα του Διάκου, πως η κατάσταση ήταν πλέον σοβαρή και δεν είχε να κάνει με απλά κινήματα ανταρσίας, αλλά με μια γενικευμένη επανάσταση.

Το γενναίο παράδειγμα του Διάκου, που ενέπνευσε πολλούς, θα ακολουθούσε και ο Γρηγόριος Δικαίος (Παπαφλέσσας), τέσσερα χρόνια μετά, στην ηρωική αντιμετώπιση του Ιμπραήμ στο Μανιάκι, στις 20 Μαΐου του 1825.

Ένας τέτοιος θάνατος είναι η πιο αγέραστη προέκταση της ζωής.

Έτσι κράτησε τ' αγιοκέρι της η εθνική συνείδηση και πήρε τον ανηφορικό δρόμο του Λυτρωμού.

Έτσι μετασχηματίζονται σε οδηγητικές προσωπικότητες, οι άνθρωποι που συνενώνουν τη χριστιανική αρετή με τον αγνό πατριωτισμό.

Έτσι γίνονται τ' ανθρώπινα πρότυπα.

Έτσι στήνεται μέσα μας, ο εθνικός τους τύμβος.

Ο Διάκος, ο Ησαΐας, κι όλα τ' άλλα παλικάρια, πρέπει να ζήσουν και στο νου και στις καρδιές όλων των Ελλήνων, σαν ανεκτίμητο σύμβολο ηρωισμού και αυτοθυσίας.